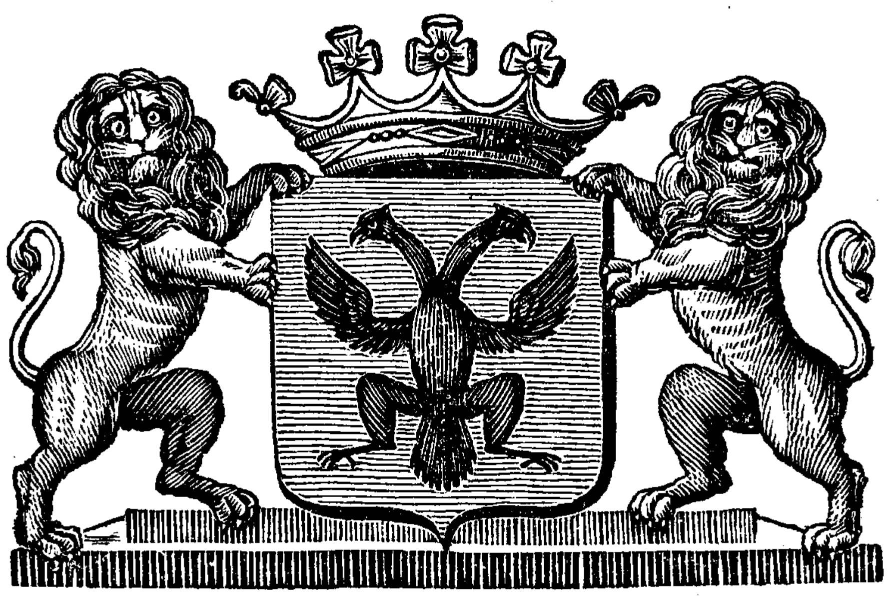
Arnhemsche COURANT

voor het jaar

1839.

TE ARNHEM,

Bij C. A. THIEME, Boekdrukker.

INHOUD

VAN DE

HOOFD-ARTIKELEN EN HET MENGELWERK

DER ARNHEMSCHE COURANT,

OVER 1839.

HOOFD-ARTIKELEN.

MENGELWERK.

N°. 1. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag 1 Januarij.

OVERZIGT DER GEBEURTENISSEN DES JAARS 1838.

Het jaar 1838 behoort zekerlijk, door de menigte en veelsoortigheid der gebeurtenissen, tot een der belangrijkste dezer eeuw. Na met onweerswolken van algemeenen oorlog te hebben gedreigd, schijnt het vreedzaam te zullen eindigen en zelfs met een' lichtstraal van hoop op de beslechting van geschillen, die reeds sedert jaren gehangen hebben.

Reeds het begin des jaars kenschetste zich door drie verschrikkelijke branden (wanneer wij dien van het winterpaleis te Petersburg in de allerlaatste dagen van 1837 daarbij rekenen) waarbij in de drie hoofdsteden der magtigste rijken van Europa juist datgeen door de vlammen verteerd werd, hetwelk als 't ware tot zinnebeeld dient van de hoofdstrekking der drie rijken; het paleis van Ruslands alleenheerscher, het middelpunt zijner magt; de beurs te Londen, het middelpunt van Engelands wereldhandel; en een schouwburg te Parijs, eene plaats, door iederen Franschman bezocht en voor onmisbaar gehouden. Bijgeloovige eeuwen zouden dit als een slecht voorteeken voor het pas ingetreden jaar hebben beschouwd. Daarbij kwam een winter, zoo fel als deze onze eeuw dien noch slechts ééns (in 1823) gezien heeft, maar van veel langer duur, en waarbij, onder andere zonderlinge verschijnselen, ook ons vaderland eene ijsvreugd op de Zuiderzee, en eenen overtogt te voet uit Vriesland naar Ameland zag. De felle armoede, daardoor geleden, werd overal, doch vooral in ons vaderland, door zeer rijke giften aan de noodlijdenden verzacht. In den nawinter heeft het losbreken der rivieren, vooral van den Donau in Hongarijë, onberekenbare schade te weeg gebragt en de zoo heerlijk bloeijende koopstad Pesth voor meer dan de helft weggespoeld; een ramp, die voor het ontluikende Hongarijë zou onoverkomelijk zijn, indien ook hier de menschenliefde in de geheele Oostenrijksche monarchie, werkzaam door krachtdadige hulp, de ellende niet reeds merkelijk verzacht had, en hoop gaf op herstelling binnen weinige jaren. Doch gaan wij tot de staatkundige geschiedenis over.

Na de gebeurtenissen dezes jaars in de voornaamste landen te hebben beschouwd, zullen wij tot de twee algemeene hoofdgeschillen, het *Oostersche* en het *Hollandsch-Belgische*, overgaan.

Nergens was de ellende, het onvermijdelijk gevolg van burgeroorlog en botsende staatkundige beginselen, zoo groot als in het betreurenswaardige Spaansche schiereiland. Mogt die krijg zich in Portugal slechts tot stroopende *guerillas* van Miguellisten (aanhangers van den in Italië wonenden troonpretendent) bepalen, mogt zelfs de geboorte van eenen zoon der regerende koningin (wien twee en twintig namen gegeven werden) als erfgenaam des troons eenige vreugde verwekken; — de verbittering tusschen de aanhangers van don PEDRO's charter en der voorstanders van de democratische constitutie van 1822 duurde voort en deed al de bronnen van 's lands welvaart schaars en troebel vlieten, zoo dat zelfs van de buitenlandsche staatsschuld de renten niet werden betaald. Dit was echter nog niets in vergelijking der jammeren, die het rijk van Spanje bleven teisteren. Niet dat er juist groote veldslagen of belangrijke krijgsondernemingen plaats hadden; het waren slechts kleine gevechten, die aan geene der beide partijen eenig beslissend overwigt gaven, die zelfs den stand der onderscheidene legers niet van belang veranderden, maar juist daardoor te meer onheil veroorzaakten, daar geen groote schok eene *crisis* in het lijdende staatsligchaam bragt, die eene herstelling had kunnen bewerken, maar eene slepende ziekte of liever een vernielende kanker aan deszelfs levensdeelen bleef knagen, die al de nog overige krachten verteerde; de geldmiddelen, het staatskrediet, den handel, de nijverheid, deed vergaan, — een toestand, die naar dien gapenden afgrond in Rome's middelpunt geleek, waarin alles, ook het kostbaarste, wegzonk. Maar in Spanje was geen CURTIUS, om dien te dempen. Betoonde zich bij de Carlisten in den woesten wreedaard CABRERA ten minste nog veerkracht en werkzaamheid, die eigenschappen misten, bij niet mindere wreedaardigheid, al de bevelhebbers der Christino's, waaronder zich geen één boven — ja naauwelijks een tot het peil der meest gewone middelmatigheid verhief. Ook was de voorspoed doorgaans aan de zijde der Carlisten. Zij handhaafden zich ten noorden van den Ebro, in Guipuscoa, Biscayë, Navarra, Catalonië, waar zij schier het geheele land behalve de vestingen in bezit hielden, in Neder-Arragon, Valencia, la Mancha, ja zelfs door den stouten pastoor MERINO in Oud-Castilië. De Christino's bevelhebber PARDINAS werd met zeer groot verlies geslagen, en zijne afdeeling bijna vernietigd. ORAA, van die zelfde partij, moest met schande van het belegerde Morella opbreken, en voor al die nederlagen wreekten zich de Christinos door laaghartige moorden op weerlooze gevangenen, misschien (hoewel het van de andere zijde ontkend wordt) op CABRERA's voorbeeld. IJsselijk waren de tooneelen te Valencia, dat paradijs van Spanje, — reeds de naam van tuin (*huerta*) dien de omstreken dragen, geeft zulks te kennen, — doch, zoo het schijnt, door duivelen bewoond. Hier moest de heete bloeddorst, om niet tot oproer te vervallen, door *vijf en vijftig* menschenlevens, van welke niet één die onverlaten waarschijnlijk beleedigd had, worden gestild. Gelijke woede sloeg naar Murcia, Saragossa en andere steden over, waar overal zoogenaamde junta's van wedervergelding werden opgerigt en slagtoffers voor de razernij des graauws moesten vallen. Nog meer, de generaals zelven deelden in die bedwelming. VAN HALEN deed eene menigte rampzalige gevangenen doodschieten. Te Carthagena redde de menschlievendheid de gevangenen, door hen op schepen over zee te verzenden. NARVAEZ bekwam wel in last een reserve-leger van 40,000 man op te rigten, doch het bleef — op het papier. Daarbij stond schier ieder gewest op zich zelve, en deed, gelijk ten tijde der Rigteren Israëls, *wat goed was in zijne eigene oogen.* ESPARTERO in Oud-Castilië en Alava, VAN HALEN in Arragon, DE MEER in Catalonië, LOPEZ in Valencia, NARVAEZ in la Mancha, hieven belastingen voor rekening hunner troepen, of, zoo dit niet genoegzaam was, lieten zij die op den huisman leven. De *Cortes* kwamen bijeen, het zwakke ministerie FRIAS viel in duigen, doch de arme CHRISTINA was niet in staat, een ander te bekomen: slechts enkelen wilden zich met de *Hercules*-taak belasten, onder zulke omstandigheden Spanje te besturen. En toch wilden de Cortes geen eind aan den burgerkrijg maken, maar sloten don CARLOS op nieuw van den troon uit. Deze had intusschen zijnen zoon en verloofde gade, in weerwil der oplettendheid van de Fransche politie op de grenzen, bij zich bekomen, zijn huwelijk met de prinses van BEIRA voltrokken en daardoor een' nieuwen, dubbelen steun aan zijne zaak gegeven. Geheel op het einde deden nog de uit Madrid verbannen NARVAEZ met den gewezen generaal opperbevelhebber CORDOVA eene poging om Sevilië tegen het hoofdbestuur in opstand te brengen, doch dit mislukte.

Vergeefs poogde Spanje's koningin Frankrijk, door de herinnering van het viervoudig verbond, tot eene meer krachtige medewerking te bewegen. De even zoo voorzigtige als schrandere LODEWIJK PHILIPS wachtte zich wel, om, gelijk NAPOLEON, Frankrijks manschappen en geldmiddelen in den grondeloozen kolk van Spanje te werpen. De menschelijkheid mogt dit goed kennen, om een einde aan het bloedvergieten te maken: men weet bij oorlog wel waar men begint, niet waar men eindigt. Ondertusschen waren de Fransche zoowel als de Engelsche hulpbenden van den Spaanschen grond verdwenen, en de natie aan onderlinge worsteling overgelaten. Het wijze vredesstelsel in Frankrijk breidde zich, onder het ministerie MOLÉ, ook tot de zucht uit, om de *binnenlandsche* partijen met zich te verzoenen: de *doctrinaires*, die, uit zucht tot orde, de partij der beweging door gestrenge wetten zochten te fnuiken, waren afgetreden, en MOLÉ zocht door de amnestie en andere inschikkelijkheden de niet al te verharde revolutionairen te winnen. Doch het gelukte hem vooral niet beter dan den bekwamen GUIZOT, en in het laatst des jaars trad de kamer dreigend tegen hem op, daar intusschen de partij der beweging met ODILLON-BARROT, en die der *doctrinaires* met GUIZOT aan het hoofd, eene zoogenaamde *coalitie* of vereeniging tegen het ministerie hadden gesloten, waarvan men de gevolgen zal moeten afwachten, hoezeer dergelijke overeenkomsten tusschen botsende beginselen zelden lang van duur zijn. In het *Belgische* vraagstuk (waarover naderhand) zal men derzelver hechtheid op de proef gesteld zien. De sterke daling der actiën van spoorwegen, en van andere overspannen *speculatiën*, het geschilstuk tusschen de handelaars in suiker uit de koloniën en de voortbrengers van beetwortelsuiker veroorzaakten ook moeijelijkheden aan de ministers.

Intusschen heeft het ministerie MOLÉ wezenlijke veerkracht naar buiten ontwikkeld. Na de verbanning van den jongen LODEWIJK NAPOLEON, in plaats van deszelfs teregtstelling (een bewijs van zwakheid der *doctrinairen*) was hij uit America teruggekeerd en had zich te Arenenberg in Zwitserland gevestigd. Eene bijzondere lijfstraffelijke zaak, waarin een zijner mede helpers gewikkeld was, opende der Fransche regering omtrent het gevaarlijke dier nabuurschap de oogen, en de hertog van MONTEBELLO, zoon van den maarschalk LANNES, een' van NAPOLEONS gunstelingen, bekwam in last, om de verwijdering des jongelings van het Zwitsersch eedgenootschap te vragen. Dit was, uithoofde dat BUONAPARTE het burgerregt in het kanton Thurgau reeds verkregen had, moeijelijk. Zwitserland aarzelde. Frankrijk dreigde; men wapende zich van weerszijden, en het was niet te voorzien tot welke voor Europa's vrede gevaarlijke uitersten het zou kunnen komen, toen de jongeling, hetzij uit eigen edelmoedige aandrift, hetzij op wenken van andere mogendheden, zijne woonplaats op het vaste land verliet, om zich in Engeland neder te zetten. Hiermede nam dit geschil een einde.

In Africa is het bezit van Constantine, door de bezitneming der uit-

muntende haven van Stora en van verscheidene andere punten op den weg naar Algiers, verzekerd. Engeland moge daarover wrokken, openlijk heeft het zich niet daartegen verzet.

Frankrijk, door het verbond met Engeland gerust gesteld, ging ook voort zijne zeemagt met ongewonen nadruk te ontwikkelen. Niet alleen werden in de Middellandsche zee gedurig troepen naar het gebied van Algiers overgezonden, de haven van Tunis in het oog gehouden, en zelfs de Turksche vloot in den Archipel belet derwaarts manschap over te brengen; maar ook werd Haïti tot reden gebragt en tot eene schikking gedwongen, ter betaling der achterstallige schulden: voorts werd, wegens grove beleedigingen en bedreigingen der Mexicaansche revolutionairen, aan de Fransche bewoners van Mexico aangedaan, een smaldeel derwaarts gezonden, ter blokkering der kusten, tot men voldoening ontvangen had; zelfs werd het sterke kasteel St. Juan d'Ulloa, bij Vera Cruz, bedreigd. Daar dit geene gevolgen had, werd een tweede eskader daarheen gezonden. Dit was het nog niet alles; er werd eene kleine vloot naar de Plata-rivier afgevaardigd, om die nieuwe republiek door gelijksoortige middelen tot ontzag voor de Fransche burgers te dwingen. Men kan zekerlijk niet zeggen, dat deze maatregelen overtollig of willekeurig waren.

Eene droevige ondervinding van 28 jaren had doen zien, dat deze Spaansche Amerikanen de vrijheid niet waardig waren; dat de hemelfakkel, in de handen dier blinden, slechts brand stichten kon, niet verlichten; dat, verre van eenige vastheid, orde of regelmaat van bestuur, de eene gelukzoeker er den ander' slechts van den zetel verdrong, terwijl zij, in plaats van de zware wonden des vrijheidsoorlogs te heelen, met dolle woede elkander beoorloogden (Chili tegen Peru) of ook heilzame onderlinge verbindtenissen onder een' verstandigen gezaghebber (Peru met Bolivia onder SANTA-CRUZ) willekeurig en balddadig verbraken, gelijk in den herfst dezes jaars Lima deed, door eensklaps de oproervlag te ontsteken. In het keizerrijk Brazilië heerschte, schoon onder eenen minderjarigen keizer, een weinig meer orde: Bahia werd na een' langdurigen opstand door geweld van wapenen ten onder gebragt, en die beweging in bloed gesmoord. Volgens sommigen is dezelfde stad op nieuw afgevallen.

De geest van omwenteling en nieuwigheidszucht bepaalde zich in Amerika niet tot de voormalige Spaansche koloniën. Ook de Britsche onderdanen in Neder-Kanada, meest Franschen van afkomst, hoezeer in het vorige jaar met moeite tot rust gebragt, staken in den herfst van het tegenwoordige het hoofd weder op; eene gevaarlijke zamenzwering, op vele punten te gelijk losgebroken, bedreigde het Britsche gezag; doch de gestrenge maatregelen van den gouverneur COLBORN, en de ijver der Britsche bewoners, verbitterd tegen de Franschen, smoorden dat oproer in de geboorte. Het was niet voorgekomen door de weinige veerkracht (naar sommigen beweren) van den gouverneur-generaal, lord DURHAM, die, met eene uitgebreide magt naar Kanada gezonden, in zijn gezag, zoo hij meende, door de ministers gekrenkt en tegen de oppositie in het parlement niet gehandhaafd was. Hij verliet dus de hem toevertrouwde provincie en keerde naar Engeland terug, waar hij thans waarschijnlijk in het parlement tegen de ministers zal optreden en zich aan het hoofd der radicalen plaatsen.

Eene andere zwarigheid is Groot-Britanje, zoo het schijnt, gelukkig te boven gekomen. In Augustus 1840 moesten, volgens de wet, ter afschaffing van de slavernij, alle negerslaven worden vrijgelaten. Doch, op den aandrang van lord BROUGHAM en andere tegenstanders der slavernij, is deze termijn tot augustus *van dit jaar* vervroegd. Zelfs de raden van vele koloniën hebben daarom verzocht, en dus is de maatregel gaaf doorgegaan. Eigenlijke onlusten heeft men daarvan nog niet geleden, en dit schijnt de voorstanders van den maatregel geheel in 't gelijk te stellen, maar, gelijk te voorzien was, de negers, van hunne vrijheid gebruik makende, weigeren thans den arbeid, die voor het verder bestaan der koloniën onmisbaar is, of werken ten minste met traagheid. Men heeft reeds pogingen gedaan, om dit gemis van handen door gehuurde werklieden uit Malta en Duitschland te vergoeden. Gelukkig, indien zóó de slavernij zonder ongerijf door vrijwillige dienstbaarheid kon worden vervangen! Dit zou de schoonste zegepraal des christendoms en der menschelijkheid zijn!

In dat onmetelijke Britsche rijk, dat zich over vijf werelddeelen uitstrekt en bij de tegenvoeters heerscht, gelijk op de Zuidpunt des anderen halfronds, zwaait een negentien-jarig meisje reeds sedert anderhalf jaar den rijksstaf en voert de teugels van het bewind. Maar juist die jeugd, die zwakheid en weerloosheid harer sekse, hebben haar alle harten gewonnen. Alle partijen, hoe uiteenloopend ook, komen in het punt van ongeveinsde en onverdeelde genegenheid voor koningin VICTORIA overeen, en hare plegtige krooning in Junij, bijgewoond en opgeluisterd door vertegenwoordigers van schier alle Europische staten, die daarbij in pracht wedijverden, heeft blijken gegeven hoe hare nieuwe regering reeds de algemeene achting genoot.

Eene dergelijke plegtigheid heeft elders plaats gehad, misschien met minder uitwendigen luister doch met betere gevolgen voor de onderdanen. In de Duitsche en Italiaansche staten heeft Oostenrijk zich door eene bij uitstek verstandige, zoo al niet edelmoedige wijze doen kennen. Bij gelegenheid dat de nieuwe keizer FERDINAND zich als koning van Lombardo-Venetië te Milaan deed kroonen en bij die gelegenheid, zoo als mede te Venetië, ongewone pracht en luister ten toon spreidde (die vooral in laatstgemelde zoo diep vervallen stad voor een oogenblik als door een' tooverslag den glans der middeleeuwen te voorschijn riep,) heeft de keizer eene amnestie verleend, zoo ruim en onbepaald, dat dezelve al de van deelneming aan het genootschap der *carbonari* beschuldigden in vrijheid stelt of gelegenheid tot terugkeering in hunne haardsteden geeft. Vorst METTERNICH heeft zich daardoor eene eerzuil opgerigt, hechter dan van arduin of metaal. Ook is de keizer door de algemeene liefde en het vertrouwen der Italianen daarvoor beloond geworden; ja zelfs buiten zijn gebied heeft deze maatregel zóó ten goede gewerkt, dat de onderdanen van den paus (weleer opstandelingen in Bologna en Romagna) daardoor geheel tot rust zijn gekomen, en vorst METTERNICH zoo zeer daarop heeft gemeend te mogen vertrouwen, dat hij de Oostenrijkers uit Bologna heeft doen vertrekken en dat gebied door pauselijke troepen heeft doen bezetten, terwijl gelijktijdig Ancona door de Franschen ontruimd is geworden, waardoor de rust in Italië volledig hersteld schijnt te wezen. Het ontwerp van een Italiaansch bondgenootschap, door den keizer ontworpen en waarin hij de eerste rol zou spelen, bestaat misschien alleen in de vruchtbare verbeeldingskracht der Fransche nieuwspapieren. De koning van Napels, die Sicilië met zijn rijk ten naauwste heeft vereenigd, vestigde daarop in dit jaar ook voor een tijd lang zijn verblijf in de hoofdstad van dat eiland, Palermo.

In de overige Duitsche staten heerschte rust; alleen met uitzondering van Hannover en Pruissen, waar het echter ook meer bij sombere woelingen bleef, dan tot openbare uitbarstingen van misnoegen oversloeg. Doch hemelsbreed verschilde de aanleiding tot misnoegen. In Hannover was eene erkende, sints vier jaren tot algemeen genoegen aangenomene en in zwang zijnde grondwet, door eene pennestreek des nieuwen konings (een inboorling van het vrije Engeland!) vernietigd, en eene andere, die het volk niet meer wilde, daarvoor in de plaats gesteld. Was het wonder, dat het volk daartegen langs den wettigen weg van vertoogen en verzoekschriften, hetzij aan den koning, hetzij aan het Duitsche verbond, opkwam?

In Frankrijk had zoo iets terstond eene omwenteling bewerkt, doch het Duitsche karakter is, gelijk het Nederlandsche, bedaard, en verwacht veel van den tijd. In Rijn-Pruissen, daarentegen, heeft — moet men de beweringen der regeringspartij gelooven, — een woelzieke aartsbisschop het werk des vredes van zijnen verlichten voorganger, de gehechtheid der roomschgezinde onderdanen aan hunnen protestantschen vorst verbroken, de fakkel der tweedragt in de huisgezinnen en den staat geslingerd, en daardoor den koning genoodzaakt hem in verzekerde bewaring te nemen. Rome heeft intusschen zijne aanspraken geenszins vergeten; het heeft de partij des aartsbisschops gekozen. Men heeft gezegd, dat Pruissen dit besluit onschadelijk maken kan, door het huwelijk voor een burgerlijk contract te verklaren; doch wat zou dit baten, daar de roomschgezinden het voor een sacrament, en dus de inzegening onmisbaar achten? De wegvoering van den aartsbisschop heeft in het laatst des jaars te Keulen en te Coblentz tot gedurige onrustige tooneelen aanleiding gegeven. Maar ook in het Pruissische aandeel aan het gewezene Polen, te Posen, heeft Pruissen in den bisschop DUNIN eenen tegenstander gevonden; alles ten gevolge van Rome's bekendmaking omtrent de gemengde huwelijken. Natuurlijk zal deze tegenstand wel meerder kracht bekomen door de omstandigheid, dat men hier met Polen te doen heeft, bij welke de wrok tegen Rusland en Pruissen diep in het hart zit. Eene bijeenkomst der presidenten uit de onderscheidene provinciën des rijks met den aartsbisschop van Breslau te Berlijn moet de middelen beramen, om in deze moeijelijke gesteldheid der regering tegenover de geestelijkheid uitkomst te geven. Verzoening met het hof van Rome schijnt nog verre te zoeken.

In Duitschlands overige staten heerschte rust en dienvolgens doorgaans welvaart, aan den Rijn vooral bevorderd door de telkens meer bloeijende scheep- en stoomvaart, die handel en vertier bevorderde, en scharen van bezoekers naar Duitschlands schoone badplaatsen overbragten. Meer en meer stierf dan ook de omwentelingsgeest weg en schenen vorsten en volken zich te verzoenen. In Beijeren slechts vestigde zich een geest van bigotterie, die de Pruissische regering door dagbladen en tijdschriften bestreed, maar die, blijkens de diepe onzedelijkheid vooral in Beijerens hoofdstad, met ware godsdienstigheid niets te maken heeft.

In Denemarken gaat de regering voort, na aan het volk eene vertegenwoordiging te hebben geschonken, met langzame, maar des te zekerder stappen verbeteringen te bewerken. In Zweden schijnt een hooge graad van misnoegen zich in volksbewegingen en zamenzweringen te hebben lucht gegeven, die wel spoedig gesmoord zijn en ook niet bij de natie in het algemeen wortel schijnen te hebben geschoten, maar die toch nog al van eenen bedenkelijken aard schijnen geweest te zijn, te meer, dewijl daarover terstond een digte sluijer geworpen is, die ons niet vergunt, het juiste daarvan te vermelden. Ondertusschen vernemen wij van een' zeer onpartijdigen kant, door de reizen van den engelschen tory, lord LONDONDERRY, dat Zwedens koning in eenen hoogen ouderdom nog eene zeer groote mate van gezondheid, kracht en levenslust geniet, terwijl zijne gesprekken jeugdige levendigheid en zeldzame schranderheid ademen.

De keizer van het kolossale Rusland, benevens deszelfs echtgenoote en den grootvorst troonsopvolger, hebben zich dit jaar zeer veel buiten 's lands,

vooral in Duitschland, opgehouden, doch, zoo het schijnt, met geene staatkundige oogmerken, althans met geene, die eenigermate ter kennis van het publiek zijn gekomen. Het schijnt, dat de reislust van keizer NIKOLAAS ook zonder zoodanige redenen hem meermalen buiten 's lands drijft. Hij heeft zich ditmaal niet tot bezoeken aan het pruissische hof bepaald, maar heeft zich ook naar Beijeren, en zelfs naar Zweden bij den ouden koning KAREL JOAN begeven. Dit laatste bezoek is opmerkelijk, in zoo ver het toenadering schijnt te kennen te geven tot eenen troon, niet op erfopvolging, maar op den volkswil gegrond. Een nog veel treffender blijk, zelfs van verzwagering met nieuwe stamhuizen gaf ons het huwelijk van eene dochter des keizers met den jongen hertog van LEUCHTENBERG, zoon van dien EUGENIUS BEAUHARNAIS, stiefzoon van NAPOLEON, die in 1812 aan het hoofd van eene legerafdeeling tot binnen Moskau is doorgedrongen! Indien de geruchten waarheid behelzen, zou deze schoonzoon des keizers, die zijn volle vertrouwen geniet, en dien hij reeds aan de liefde der bewoners van Moskau heeft aanbevolen, — eerlang door hem, met de waardigheid van onderkoning van Polen bekleed worden. Zekerlijk zou er geen beter middel zijn, om dat diep ongelukkige volk met Rusland en den alleenheerscher te verzoenen. Maar dan zouden ook zulke harde en meer dan gestrenge maatregelen, waarbij schier al de goederen der gevlugte Poelsche grooten aan Russische krijgslieden worden geschonken, en — zoo als men zegt — de Polen gelast de Russische kleeding te dragen, geheel moeten ophouden.

Wij komen dan nu tot dat gewigtige Oostersche geschilstuk, waarin Rusland eene der eerste rollen vervult, en hetwelk een oogenblik gedreigd heeft, de wereld in de rampen des oorlogs te storten, terwijl het een bewijs opleverde, hoe naauw thans de staatkunde ook afgelegene landen, zelfs in andere werelddeelen, met elkander in verband brengt, en hoe eene vonk, in de zandwoestijnen van Perzië gevallen, de oorlogsvlam aan de Zwarte- en Middellandsche zeeën zou hebben kunnen ontsteken. Sedert verscheidene jaren benijdden Engelschen zoowel van de tory- als whig-partij den invloed, dien Rusland sedert de hulp, aan de Porte tegen MEHEMED-ALI verleend, op Turkijë bezat. Vooral de bepaling, dat geene dan Russische oorlogschepen door de Zwarte zee mogten varen, stiet den Britschen trots en eerzucht tegen de borst. Van daar gedurige pogingen, om meer invloed bij de Porte te verkrijgen, die echter eensdeels werden belemmerd door de dankbaarheid aan Rusland voor de betoonde hulp, anderdeels door de vriendschapsbetrekkingen van Engeland tot MEHEMED-ALI, souverein van Egypte onder den titel van pacha, die steeds dreigend tegen over Turkijë stond, terwijl Engeland door zijn land gemeenschap met Indië zocht, eerst langs den Euphraat, en toen dit minder gelukte over de landengte van Suëz en de Roode zee. Eindelijk echter gelukte het den Engelschen gezant lord PONSONBY, een handelsverdrag met de Porte te sluiten, waarin Engeland opheffing van alle monopoliën voor Britsche onderdanen verkreeg, zelfs voor Egypte. Dat de pacha, wiens geheele stelsel op alleenhandel berust, hierin toegestemd heeft, mag als eene zegepraal der Britsche staatkunde worden beschouwd. Men wil, dat ook Frankrijk zich heeft bereid verklaard, tot dit handelsverdrag toe te treden, en dat dit verdrag is opengesteld voor alle mogendheden van den tweeden rang, die daarvan zouden willen gebruik maken. Wij hopen dus, dat onze regering zich beijveren zal, om in het belang van onzen Levantschen handel deel te nemen in deze voor Europa zoo belangrijke overeenkomst.

Dat Rusland deze zegepraal van deszelfs mededinger bij de Porte met tegenzin zag, ligt in den aard der zaak. Men wil, dat de nieuwe gezant dan ook reeds geslaagd is, om den divan eenigzins meer gunstig voor Ruslands belangen te stemmen. Ondertusschen heeft Engeland nog verkregen, dat de zuidelijkste mond van den Donau in de Zwarte zee zal worden bevaarbaar gemaakt, waardoor de Oostenrijksche scheepvaart, zoo gewone als met stoombooten, naar Konstantinopel zeer zou worden bevorderd, en waardoor dus ook die mogendheid voor Engeland zou worden gewonnen, gelijk uit een kort daarna gesloten handelsverdrag tusschen die twee staten nog meer is gebleken. Rusland, hetwelk aan den noordermond van den Donau eenen handelspost en quarantaine-inrigting heeft, zou bij de bedoelde scheepvaart door eenen anderen mond aanmerkelijk verliezen. Nieuwe grond tot verkoeling en misnoegen! Voegt men hier nu bij, dat Rusland eenen zeer moeijelijken en lastigen oorlog te voeren heeft met de bewoners van de noordkust der Zwarte zee, tot aan het Kaukasische gebergte, de Circassiërs of Tcherkessen, schier ongenaakbare bergbewoners, op wier rotskloven alle pogingen der Russen te schande worden, en die blijkbaar door Engelsche krijgsbehoeften en wapenen ondersteund worden, dan zou dit alles in vroegeren tijd — eer nog het stelsel van diplomatische onderhandelingen zoo ver ontwikkeld was, als tegenwoordig — meer dan genoeg brandstof voor eenen oorlog tusschen de grootste mogendheden ter zee en te land hebben opgeleverd.

Doch hierbij kwam nog een vierde twistappel, en wel de grootste van allen. Door de gezamenlijke hulp van Rusland en Engeland was de tegenwoordige koning van Perzië op den troon zijns grootvaders verheven, en had over alle zijne mededingers gezegevierd. Van eenen veroveringlustigen aard zijnde, wendde hij, (zoo de Engelschen zeggen op Russische inblazing) zijne wapenen tegen Herat, de hoofdstad van Khorassan, die weleer tot Perzië behoorde, maar reeds voor lang aan hetzelve door de Afghanen ontrukt was. Deze, die eenen staat tusschen Perzië en Indië vormen, zijn thans in vier rijken verdeeld, waarvan de bezitter van Herat nog tot den stam der oude koningen behoort, gelijk de drie rijken van Kaboul, Peschawer en Kandahar tot die van eenen visier dier koningen. Nu vreesde Engeland, dat de val van Herat misschien die van de andere staten der Afghans zou naar zich slepen, en alsdan voor Perzië, en deszelfs bondgenoot Rusland, (waartoe het blijkbaar meer overhelde) de toegang tot de Britsche bezittingen in Indië zou openstellen. Daarom werd de schach van de belegering van Herat afgemaand, en, toen hij, in weerwil daarvan, tegen die stad optrok, de Britsche gezant teruggeroepen, en eene dreigende houding tegen de Perzische golf aangenomen. Ten zelfden tijde werd, onder voorwendsel van eenen gevlugten koningszoon in het rijk van Kaboul te herstellen, een geducht leger aan de oevers van den Ganges bijeen getrokken, terwijl men zich verzekerd hield van de hulp des magtigen konings der Sieks (volgens anderer spelling, Seikhs) RAJUT-SING (RUNDSCHIT-SINGH). Dus scheen er eene botsing tusschen Rusland en Engeland op handen te zijn, hetzij in Europa, hetzij in Azië, te water op de Zwarte zee, of te land. Reeds waren de Britsche en Turksche vloten vereenigd, zij bedreigden, zoo het heette, de Egyptenaars, doch ook Rusland mogt op zijne hoede zijn. — Er werd een talrijk leger in het zuiden van Rusland bijeen getrokken. Dáár helderde de hemel op, en de vredezon brak door de kimmen. De schach van Perzië, MOHAMMED, door vruchtelooze aanvallen op Herat vermoeid, staakte het beleg, de Engelsche gezant kwam aan zijn hof terug en hoe het met de Indische rustingen (die nu ook wel zonder doel zijn) zal afloopen, zal ons het volgende jaar melden. Althans het Russische leger in 't noorden is, behalve eenige naar Circassië vertrokkene troepen, uiteengegaan, de Russische en Engelsche vloten zijn gescheiden, de eerste is in de Dardanellen, de tweede naar Maltha terug gekeerd. De onderkoning van Egypte, is zoover van voor oorlog in de Middellandsche zee te vreezen, dat hij den weg naar het zuiden zijns rijks, naar Sennaar, heeft ingeslagen. Ondertusschen hebben de Engelschen weder, om meester der Roode zee te blijven, van eenen Arabischen scheik het bezit gekocht der voorname koopstad Aden, vlak aan de zuidelijke invaart dier zee.

Keeren wij, na deze verre reis, huiswaarts, zoo vinden wij, in het begin der lente de vrolijke hoop, die ons Nederlanders tegenlachte, van spoedigen vrede, door de aanneming der 24 artikelen, van wege onze regering. Het was dan eindelijk gebeurd, wat wij, van November 1831 af, niet opgehouden hadden te wenschen en openlijk als heilzaam aan Nederland te verkondigen; in weerwil der dwaze *volharding* van sommigen — wat zeg ik? — van zeer velen, die, even bespottelijk als tegenwoordig de Belgen, den strijd tegen geheel Europa wilden volhouden. Men deed het toen voorkomen, alsof Nederlands eer, ja Nederlands bestaan, op het spel stond, alsof men in de omstandigheden van 1572 of 1672 verkeerde: terwijl men zeer redelijke, zeer voordeelige bedingen verwierp, die men thans vurig verlangt te *mogen* — maar niet meer *kan* verwerven! Wij zouden zelfs nog in 1832 het thans betwiste grondgebied terstond hebben kunnen bekomen, zoo men slechts het kasteel van Antwerpen en twee nietige fortjes, allen buiten ons grondgebied gelegen, had willen ontruimen, ja men had zelfs dat gebied kunnen erlangen, indien men terstond, na de inneming van het kasteel, Lillo en Liefkenshoek had ontruimd. Doch men wilde niet. Welk eene verblinding! En nu eindelijk, na bijna zeven of, na den val des kasteels, na ruim vijf jaren — neemt men de 24 artikelen aan! Doch het zij zoo — beter laat dan nooit. Nu echter willen de Belgen niet meer. Hoezeer zij ook de aanneming onderteekend hebben, zoowel als de vijf groote mogendheden, acht zich dit beginsellooze volk daardoor niet meer gebonden; en bepaalt, met ongehoorde onbeschaamdheid, het tijdperk der *prescriptie* op zes of zeven jaren! Het zegt, in dien tijd zulke naauwe banden met de Limburgers en Luxemburgers te hebben gesloten, dat het die, zonder zijne eer en dierbaarste belangen te schenden, niet meer verbreken kan. Tevens beweren de Belgen, dat Luxemburg altijd tot België had behoord. (Met Limburg was zulks ten minste in de jongste 40 jaren het geval). Maar bestonden diezelfde banden dan vroeger ook niet? Zijn die eerst in de laatste 6 of 7 jaren zoo naauw geworden? Zoo neen, hoe kon België het dan toch over zich verkrijgen, om die *broeders en vrienden* bij de *onderteekening der 24 artikelen*, in naam van LEOPOLD, die door de kamers daartoe gemagtigd was, gedaan en *geratificeerd*, dus eerloos op te offeren? Maar België was toen zwak, het had de schande van den tiendaagschen veldtogt ondergaan, en teekende met eene nog voor den held van Hasselt en Leuven bevende hand het voorgeschreven tractaat. Nu waant zich België sterk, en denkt, dat die onderteekening *daarom* nu niet meer geldt. Welk een gevoel van regt en billijkheid!

Deze dwaze verbeelding zou echter van geene de minste gevolgen geweest zijn, indien geene andere mogendheden België's eischen ondersteund hadden. Dan ongelukkiglijk was dit het geval. Frankrijk was vooral de verdediger van België bij de conferentie, die met ongewone langzaamheid, eerst bijna een half jaar na 's konings bekendmaking, te Londen bijeenkwam. Ondertusschen was reeds vooraf beslist, dat geenszins de letterlijke uitvoering der 24 artikelen, gelijk men thans bij ons zoo zeer wenschte, ons zou ten deel vallen. Vooral vielen de bedenkingen, niet, gelijk bij de

Belgische [illegible], op het *grondgebied*, maar op de *schuld*, die men thans zeide, dat van [illegible] niet juist was opgegeven. De Belgen begeerden zulks ook, en dus werd reeds vroeg te Londen beslist, dat niet alleen de *geheele achterstand* aan België *kwijtgescholden*, maar ook de *jaarlijksche bijdrage tot de algemeene Nederlandsche schuld aanmerkelijk verminderd moest worden*. Eerst scheen Engeland onze zaak te willen handhaven, maar viel eindelijk ook Frankrijk op het punt der schuld toe, gelijk ook, na eenigzins langeren tegenstand (zoo men wil) de oostelijke mogendheden, zelfs Rusland, hetwelk daardoor, zoo 't schijnt, een blijk zijner bevredigende gezindheden wilde geven.

Toen intusschen onze koning in october de Staten-Generaal opende, had hij nog geen antwoord op zijn aanbod ontvangen. Maar na zooveel toegeeflijkheid voor België (door Frankrijks voorspraak, werd het van *ruim* twee derden der schuld ontslagen) zou men verwacht hebben, dat dit laatste gereedelijk zou zijn toegetreden. Doch hierin bedroog men zich. LEOPOLD opende zijne kamers met eene aanspraak, waarin ook hij die rampzalige woorden van *moed en volharding* deed hooren, waarvoor men liever *hoofdigheid* en *hardnekkigheid* bezigen moest, en die regeringen en natiën beurtelings schijnen te bedwelmen. Op deze aanspraak volgde een antwoord der kamers, waarin men op het behoud van het voor zeven jaren afgestane grondgebied aandrong. Dit werd met *algemeene stemmen aangenomen* en vond te Parijs dadelijk weerklank, waar reeds vroeger de ijverige roomsche pair DE MONTALEMBERT als verdediger der Belgische eischen was opgetreden. Toen begon België stellig te weigeren, half Limburg en Luxemburg af te staan, en zich, des noods, tegen Europa te wapenen. Ook Frankrijk, zeide men, deed 40,000 man naar de grenzen rukken, blijkbaar om België te ondersteunen.

Had Engeland zich nu ook bij de twee uit de omwenteling voortgekomene staten gevoegd, zoo schijnt het, dat een oorlog onvermijdelijk was, daar Oostenrijk en Pruissen, in naam van het Duitsche verbond, niet van hunne regten op Limburg en Luxemburg (hetwelk onze koning eindelijk, na eene langgerekte onderhandeling, aan dat verbond schijnt te hebben overgelaten) konden afzien. Maar even zoo als Rusland bij de toenadering op het einde des jaars, omtrent de schuld toegaf, zoo deed Engeland omtrent het grondgebied, en verklaarde zich voor de drie oostelijke mogendheden, tegen het voor België pleitende Frankrijk. Reeds lang had men eene verkoeling tusschen deze twee mogendheden opgemerkt, want het Britsche ministerie was misnoegd over Frankrijks onzijdigheid in de zaken van Spanje en over de blokkering der havens van Mexico en Buenos-Ayres. Er werd dus een besluit of proces-verbaal der conferentie geteekend, (zoo ten minste luiden de berigten) waarbij vier leden tegen één (Frankrijk) de 24 artikelen met het grondgebied, de Scheldevaart (met eene geringe wijziging) [illegible] geldig verklaren, doch ten aanzien der schuld den geheelen achterstand als vervallen erkennen, en de jaarlijksche bijdrage des Belgischen koningrijks van *f* 8,400,000 op *vijf millioenen* verminderen. Frankrijk zou zich hiertegen niet verzetten, maar de onderteekening van het proces-verbaal weigeren. (Anderen beweren, volgens het *Journal des Débats*, dat de Fransche gezant te Londen onderteekend heeft, met voorbehoud van de goedkeuring der regering.) Dit stuitte echter in geenen deele de wapeningen der Belgen, die integendeel met vernieuwde en verdubbelde kracht werden doorgezet. Doch dit begin van oorlogstoebereidselen kostte België duur. De staatspapieren daalden, het vertrouwen werd geschokt, de vele handelsondernemingen geraakten in verlegenheid, en reeds den 17den December bezweek de Belgische bank, eene onderneming der omwentelaars, wier val een donderslag voor België was, en zeker veel in deszelfs vaart zal medeslepen. Ziedaar de gevolgen der volharding.

Maar zal het oorlog worden?

Het Fransche ministerie is vredelievend; de aanspraak des konings bij de opening der kamers ademde vrede, maar het ministerie MOLÉ heeft de verantwoordelijkheid eener schikking, in weerwil van België, niet durven op zich nemen, en men moet uit de taal der ministeriële dagbladen oordeelen, dat het de beslissing daarvan aan de kamers zal overlaten, en dus, indien er eene meerderheid aldaar voor oorlog stemt, het ongelukkige Europa weder aan alle de kansen eens algemeenen [illegible] bloot staat. Gelukkig zal dan echter Engeland zeker de bondgenoot van Frankrijk niet zijn, en wee het [illegible] België, hetwelk de [illegible] had kunnen smaken, en zich dan [illegible] van Europa maakt!

Ondertusschen schenen onze Staten-Generaal de [illegible] begrootingen, waarbij men nu ook de buitengewone oorlogskosten en het op den ouden voet berekende Belgische aandeel van de schuld had [illegible], [illegible] men over de negentien millioen gulden, niet [illegible] ontvangen; er werden althans vele bedenkingen op dezelve gemaakt, en de vergadering scheidde voor bijna de geheele maand november, om der regering ruim tijd tot overweging te geven. Doch na de vernieuwde bijeenkomst op 28 november volhardde de regering in haar besluit, om de Belgische schuld en de oorlogslasten *niet* van elkander te scheiden: doch zij deelde in eene geheime zitting aan Hun Edelmogenden zaken mede, die op dezelve eene zonderlinge tooverkracht oefenden. Dadelijk ging alles met ongemeene vlugheid, eene groote meerderheid van stemmen door; de conscriptie-wet van een op de 500 zielen zelfs met algemeene stemmen, en men scheen der regering nu de handen zoo ruim te laten als mogelijk. Geve God, dat zij hieraan beantwoorde, en niet weder volharde in de weigering der gewijzigde 24 artikelen, gelijk zij in die der volledige heeft gedaan, en ons daardoor, behalve een kapitaal van 70 of 80 millioenen, eene jaarlijksche rente van *f* 3,400,000 heeft doen verliezen! Volhardde zij nog langer, zoo bekwamen wij van België niets; de conferentie zou zulke hardnekkigen aan hun lot overlaten, en de *ondergang der Vereenigde Nederlanden was zeker*. Het is ondertusschen merkwaardig, dat er in deze omstandigheden door de regering eene leening van 8 millioen tot droogmaking des Haarlemmer meers is voorgeslagen. Wij laken zulks niet, integendeel, wij bewonderen den moed des bestuurs en de kalme houding der natie, die zulks mogelijk maakt; intusschen hopen wij, dat ook de ondernomen spoorweg van Amsterdam naar Arnhem met veerkracht zal doorgezet worden!

Eindelijk is ook de tienjarige begrooting bij de Staten-Generaal ingekomen; dezelve is voor gewone uitgaven op ruim negen en dertig millioenen geraamd, waarbij dan nog, behalve eene menigte buitengewone uitgaven, de geheele interest der 5 pCt., der afloopende schulden, en van het Belgische aandeel in de schuld komt; te zamen, met de gewone middelen, dus wel zestig millioen. Hierbij komen nu nog de renten der nieuwe, door de Staten-Generaal pas ingewilligde beleening van negentien millioenen voor de oorlogskosten en de aanvulling der rentebetaling in het volgende jaar! Er behoort een zeer groote voorspoed, en een diepe, vaste, langdurige vrede en de allergestrengste zuinigheid toe, om zulk een reuzen-budget voor derdehalf millioen zielen te bestrijden. Hoe wenschelijk zou het geweest zijn, indien onze ministers, in plaats van zeven jaren lang de zoo heilzame 24 artikelen te weigeren, slechts nog op één artikel in dezelve hadden aangedrongen: *dat Nederland dezelfde altijddurende onzijdigheid, die aan België daarin was toegekend, mogt genieten!*

In Frankrijk hebben de ministers, door de benoeming van den heer DUPIN tot president der kamers, en door de wering van den heer ODILON-BARROT van het vice-presidentschap, eene overwinning behaald, die door eene gevoelige nederlaag in de benoeming der commissie, tot opstelling van het adres, slechts een derde der stemming gevolgd is. Doch in de Belgische zaak zal noch hij, noch iemand der doctrinairen, tegen hunne beginselen en alle hunne precedenten aan, het regt zoo verre vertrappen, dat zij de dolle eischen der Belgische revolutionnairen ondersteunen; en dus mogen wij te meer, daar de billijkheid in de kamer der pairs schijnt te zegevieren, en de minister MOLÉ met kracht de taal des regts heeft doen hooren, terwijl ook in België vreedzame stemmen eenen weerklank vinden, de herstelling van regt en vrede in het volgende jaar niet meer hopeloos houden.

K.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.